OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

2.3.2026

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisilain 5 luvun 34 §:n ja pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n muuttamisesta (HE 193/2025 vp)

1. Yleistä

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi poliisilaissa ja pakkokeinolaissa yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan laajentamisesta yhdenmukaisesti niin, että sääntely olisi tältä osin mahdollisimman samansisältöistä, ja esityksen tavoitteena on osaltaan parantaa rikostorjunnan tilaa ja varmistaa, että salaisia tiedonhankintakeinoja ja salaisia pakkokeinoja koskevat säännökset ovat mahdollisimman yhdenmukaisia myös muiden viranomaisten sääntelyn kanssa.

Esityksen mukaan eduskuntakäsittelyn yhteydessä (HE 15/2025 vp) hallintovaliokunnan saamasta selvityksestä ilmeni, että poliisilla ei ole oikeutta ehdotetun tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan laajentamiseen, kun kyseessä on törkeä laittoman maahantulon järjestäminen. Esityksen mukaan valiokunta on aiemmissa PTR-viranomaisten (poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos) toimivaltuuksia koskevissa kannanotoissaan (mm. HaVM 1/2024 107/2023 vp) pitänyt perusteltuna, että salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevia säännöksiä uudistetaan yhdenmukaisesti ja että sääntely on tältä osin mahdollisimman samansisältöistä. Samoin valiokunta on todennut, että esitutkintaviranomaisten käytössä olevien tiedonhankintakeinojen yhdenmukainen sääntely on keskeistä toimivan viranomaisyhteistyön näkökulmasta. Hallintovaliokunta piti tärkeänä lähtökohtana

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Meritullinkatu 10 00170 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

Rajavartiolaitoksen tiedonhankinta- ja pakkokeinojen vastaavuutta poliisin ja Tullin kanssa. Esityksen mukaan lainsäädännön yhdenmukaistamistarve liittyy 1.9.2025 voimaan tulleeseen rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun muutoslakiin ja erityisesti yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan toimivaltuuksiin poliisilaissa ja pakkokeinolaissa.

Oikeusministeriö on antanut lausunnon nyt käsiteltävänä olevaa hallituksen esitystä edeltäneeseen esitysluonnokseen (ks. esityksen s. 3), ja esityksen mukaan jatkovalmistelussa esitystä on muokattu annettujen lausuntojen perusteella siten, että säätämisjärjestysjaksoa on täydennetty.

2. Ehdotusten arviointi ottaen huomioon meneillään oleva pakkokeinolain muutostarpeiden arviointi

Esityksen mukaisesti toisen asian hallintovaliokunnan käsittelyn yhteydessä on havaittu, että poliisi- ja pakkokeinolain sääntely yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan laajentamisen osalta eroaisi vastaavasta sääntelystä rikostorjunnasta annetuissa laeissa Rajavartiolaitoksen ja Tullin osalta. Esityksessä todetusti PolL 5:34:ssä ja PKL 10:33:ssä ei säädetä yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan laajentamisesta yhtä seikkaperäisesti kuin rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 31 §:ssä ja rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain 34 g §:ssä, ja tästä syystä esityksen mukaan sääntelyiden yhdenmukaistamisen tarve on katsottu perustelluksi.

Esimerkiksi pakkokeinolain osalta edellä mainittu sääntelyiden eroavaisuus johtunee siitä, että pakkokeinolain 10 luvussa yksinomaan tietoverkossa tehtävästä peitetoiminnasta säädetään ns. tavanomaisen peitetoiminnan yhteydessä, samoin kuin rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa, kun puolestaan rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa säädetään erikseen ja nimenomaisesti yksinomaan tietoverkossa tehtävästä peitetoiminnasta. Viimeksi mainittu johtunee tarkemmin siitä, ettei Rajavartiolaitoksella ole oikeutta ns. tavanomaiseen peitetoimintatoimivaltuuteen, kun taas Tullilla on oikeus peitetoimintatoimivaltaan, joskin tullirikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi suoritettavan peitetoiminnan toteuttaa poliisi siten kuin siitä erikseen säädetään. Yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan voi kuitenkin toteuttaa tehtävään määrätty salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu tullirikostorjunnan tullimies.

Nyt käsiteltävänä olevan esityksen pakkokeinolakia koskevien ehdotusten osalta on otettava huomioon oikeusministeriössä meneillään oleva pakkokeinolain muutostarpeiden arviointia koskeva hanke (OM055:00/2023), jonka toteutuksen suhteen ensimmäisen vaiheen työryhmämietintö oli lausuntokierroksella 21.11.2025-16.1.2026 (Työryhmämietintö OM 2025:55). Meneillään on esityksen jatkovalmistelu ja tarkoituksena on antaa esitys kevään 2026 aikana. Työryhmämietinnön mukaisesti jatkovalmistelussa arvioidaan myös pakkokeinolain sekä Rajavartiolaitoksen ja Tullin rikostorjuntalakien yhteensovittamistarve suhteessa salaisten pakkokeinojen käyttöä rikoksen selvittämiseksi. Tarkoituksena on yhteensovittaa sääntelyä siten, että jatkossa pakkokeinolain 10 luvussa säädettäisiin poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen salaisista pakkokeinotoimivaltuuksista rikoksen selvittämiseksi, ja poliisilaissa sekä Tullin ja Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalaeissa säädettäisiin vastaavanlaisista salaisista tiedonhankintakeinoista rikoksen estämiseksi ja paljastamiseksi. Yhteensovittamistarpeen tarkoituksena on edellä mainituilta osin selventää toimivaltaisten viranomaisten asiaan liittyviä toimivaltuussäännöksiä, ja näiltä osin myös osaltaan selkeyttää toimivaltuussääntelyjä kokonaisuudessaan.

Vaikka edellä mainitun pakkokeinolain osalta tehtävän yhteensovittamista koskevassa muutoksessa ei lähtökohtaisesti ole tarkoituksena muuttaa PKL 10:33:ää, yhteensovittamistarpeet koskevat Rajavartiolaitoksen ja Tullin osalta muun ohella peitetoimintaan ja yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa koskevaa päätöksenteko- ja/tai muuta menettelyä; asiallisesti muutos olisi tekninen sääntelyn siirtäminen pakkokeinolain 10 lukuun eikä toimivaltuuksien aineellisiin edellytyksiin tehtäisi muutoksia. Näillä yhteensovittamistarpeilla ei kuitenkaan sinänsä olisi merkitystä tai liityntää nyt käsiteltävänä olevan esityksen ehdotusten kannalta.

Oikeusministeriö kuitenkin kiinnittää lisäksi hallintovaliokunnan huomion esityksessä ehdotettuun pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n uuteen 4 momenttiin siltä osin kuin kyse on yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan laajentamisen saattamisesta ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta tuomioistuimen käsiteltäväksi sen ratkaisemiseksi, ovatko mainitussa momentissa tarkoitetut peitetoiminnan edellytykset olemassa. Tältä osin on syytä ottaa huomioon se, että vastaavissa tilanteissa (tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan

laajentaminen muuhun henkilöön) esityksessä ehdotettavan poliisilain 5 luvun 34 §:n uuden 4 momentin mukaisesti päätös olisi saatettava peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi, ja voimassa olevien Tullin ja Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalakien mukaan niin ikään laajentamispäätös olisi saatettava peitetoiminnasta päättäneen tullimiehen ratkaistavaksi (Tulli: 3 luvun 31 §:n 2 momentti) tai keskusrikospoliisin päällikön ratkaistavaksi (Raja: 34 §:n 2 momentti).

Viimeksi mainitun huomion osalta oikeusministeriö kiinnittää hallintovaliokunnan huomiota siihen, että vaikka pakkokeinolain osalta asia ei sinänsä tarkemmin selviä lain esitöistä (ks. HE 222/2010 vp, s. 344), oikeuskirjallisuuden mukaan pakkokeinolain mukaisessa peitetoiminnassa *tuomioistuin ei käsittele* yksinomaan tietoverkossa tapahtuvaa peitetoimintaa, ja yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan laajentaminen kuuluu *kaikissa tapauksissa* peitetoiminnan käytöstä päättäneen poliisimiehen päätettäväksi (Esitutkinta ja pakkokeinot (2025): Fredman, Rautio, ym., s. 1117 ja 1120). Oikeuskirjallisuudessa esitetty näkemys vaikuttaisi lähtökohtaisesti johdonmukaiselta ottaen huomioon vastaava sääntely poliisilaissa sekä Tullin ja Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalaeissa sekä huomioiden voimassa olevan pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n 2 momentin viimeisen virkkeen sanamuoto suhteessa momentissa muutoin säänneltyyn ns. tavanomaiseen peitetoiminnan laajentamiseen ”Yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan laajentaminen *on kuitenkin saatettava* ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta *peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi*”. Tältä osin vaikuttaisi siten siltä, että myös ehdotetussa pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n uudessa 4 momentissa laajentamispäätös tulisi saattaa peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi tuomioistuin sijaan.

Oikeusministeriön näkemyksen mukaan edellä todettu muutostarve olisi mahdollista toteuttaa vielä eduskuntakäsittelyn yhteydessä.